

Tự do hóa tài chính theo thuyết tự do (liberalism) đã được IMF hô hào không phải chỉ bằng những lời khuyên suông mà là những lời khuyên có áp lực của túi tiền kèm theo, không nghe thì ngừng giải ngân. Nhưng tai họa do nó gây ra càng ngày càng lộ rõ khiến cho ông M. Camdessus, Tổng giám đốc IMF trong cuộc phỏng vấn của báo *Le Monde* ngày 27.10.1998 đã thốt lên "Tự do hóa đôi khi đã được dẫn dắt bất chấp lương tri". Bài báo đã nhận xét: ông chủ của IMF bị chỉ trích từ phía đã nói cách nhìn của mình về "cuộc khủng hoảng của toàn cầu hóa" và phân tích những hậu quả của nó.

Khủng hoảng tiền tệ lan ra các châu lục thể hiện bước thụt lùi nghiêm trọng của kinh tế học TBCN. Sau Keynes chỉ còn là kiểu thời trang trong kinh tế học. Học thuyết tự do được chính phủ Mỹ tin dùng đã trở thành một thời thượng. Nhưng đây lại là một học thuyết kém khoa học nhất với lập luận "con người không thể khôn hơn thị trường". Gán cho thị trường, một vật vô tri vô giác, một cái trí khôn và tự nhận trí khôn của mình thấp hơn cái trí khôn đó, chỉ riêng điều đó cũng đủ nói lên tầm mức trí khôn của những người sáng lập ra nó. Việc nước tư bản lớn nhất hành tinh đã chọn học thuyết này là một thời thượng, chứng tỏ sự xuống dốc của quan hệ sản xuất TBCN và sự bất lực của nó trước những công cụ đầu cơ bán khống do chính nó đẻ ra.

Họ đã chọn học thuyết này để thực hiện giấc mộng bá chủ kinh tế toàn cầu, nên quên rằng đó là đưa kinh tế thế giới TBCN đi vào con đường quay trở lại tình trạng vô chính phủ và khủng hoảng thế giới chu kỳ của các thế kỷ trước.

Trên tờ báo *New Week* còn có cả bài: "Với Karl Marx, giai cấp tư sản toàn cầu buộc phải tạo ra trước hết cái huyết để tự chôn mình" của hai tác giả Bill Powell ở Mátscova và Rich Thomas ở Washington. Bài báo nêu lên lời thông báo: "Một thế giới không còn kiểm soát - không quy tắc là một thế giới không an toàn. Nhân dân phải đương đầu với những cái họ sợ như tình trạng vô chính phủ". Có một sự trùng hợp ngẫu nhiên là ông Soros bị lỗ nặng trong cuộc chiến tiền tệ ở Hồng Kông và ở Nga đã phải tính đến việc đóng cửa quỹ đầu cơ Quantum Emerging Growth Fund của ông ta vì trị giá tụt giảm đến 31%. Có lẽ bị thua đậm và đau, ông đã thốt lên: chủ nghĩa tư bản đang phân rã.

Có lẽ nhận thức ra điều này, nên ông Camdessus đã phải nói trong trả lời cuộc phỏng vấn của báo *Le Monde* nói trên: "Chúng ta đi vào thế kỷ XXI, thế kỷ của Bill Gate và Soros, với một

thị trường được quản lý như thời Balzac". Có lẽ ông Camdessus không ý thức rõ rằng thời kỳ Balzac cho tới năm 1933 là thời kỳ vô chính phủ của kinh tế TBCN nên khủng hoảng kinh tế chu kỳ ngự trị vì ông ta đổ lỗi cho các nước theo thói quen mẫn tính.

Chủ nghĩa tự do trong kinh tế đòi hỏi thả nổi nền tài chính thế giới cho lực lượng tự do bán khống hoành hành nên các nước Đông Nam Á đã không thể chống đỡ nổi những cú bán khống hàng 2 tỷ USD một lần của hàng ngàn quỹ đầu cơ quốc tế.

Nhưng khi đầu cơ tiền tệ quốc tế đụng đến Hồng Kông, chính quyền ở đây đã không chơi theo luật TBCN do học thuyết tự do só mũi nên đã tiến hành một trận chiến tiền tệ quyết liệt. Chính quyền bỏ 70 tỷ HKD trong 750,3 tỷ dự trữ để giáng trả. Kết quả thật đáng khích lệ, chỉ số Hang Seng chỉ giảm 93,23 điểm còn 7829,74đ, nghĩa là có 1,2% so với số tăng 8,5% nói trên. Sau đó giá USD tại Hồng Kông được giữ vững ở mức 7,75 HKD/1USD, với dao động chỉ có chiều

động và tầng lớp trung lưu chán ghét những khủng hoảng chu kỳ của kinh tế thị trường TBCN đã làm cho cánh tả thắng lợi ở nhiều nước công nghiệp phát triển ở châu Âu. Họ đã nhận ra sự không ổn định chính trị không có lợi cho CNTB sau khi IMF buộc một số nước như Indonesia phải thi hành những biện pháp làm xáo trộn đời sống của người dân như bãi bỏ tức thời những trợ giá, nâng giá điện nước theo giá thị trường v.v... Tầng lớp dân nghèo bất mãn với CNTB chỉ đem lại cho họ đói nghèo, nay hậu quả của khủng hoảng tiền tệ lại trút tất cả lên đầu họ, họ đã nổi dậy bạo động theo kiểu cướp của nhà giàu chia cho người nghèo. Nền tảng chính trị của CNTB bị lung lay khiến những yêu cầu đòi cải tổ IMF vang lên ngày càng rộng rãi. Nhưng ông Camdessus vẫn chủ quan trả lời phỏng vấn đòi hỏi quyền lực chính trị cho hội đồng nhiếp chính của IMF và nói toàn cầu hóa làm: "chủ quyền quốc gia không còn như cũ nữa. Chúng ta sẽ giảm chủ quyền (moins souverain) trong chừng

HỌC THUYẾT TỰ DO SẼ DẪN KINH TẾ THẾ GIỚI ĐI VỀ ĐÂU?

VŨ NGỌC NHUNG

lên giá 0,21% trong có 2 ngày. Bên cạnh đó kinh tế các nước khác đã rất tỉnh táo nhận ra khuyết tật đang nổi lên của CNTB là dung túng cho đầu cơ tiền tệ bằng đạo luật chứng khoán cho phép đầu cơ (speculate), chỉ cấm làm giá (manipulate). Nhiều nước đã lặng lẽ làm theo Malaysia quản lý ngoại hối bằng những giải pháp chống đầu cơ cực mạnh, điều mà ông Camdessus tháng 2.98 gọi là các giải pháp không hợp thời trang (demoded) nhưng giờ đây đã không lớn tiếng công kích nữa.

Nhưng học thuyết tự do là chiếc gậy ông lại đập lưng ông: dòng chảy tư bản từ các nước bị khủng hoảng đổ về Mỹ đẩy chỉ số thị giá/lợi nhuận (Price/Earning ratio) trong tháng 8 ở đây tăng tới 27 có nghĩa là bỏ ra 27 đồng mới hy vọng được lãi 1 đồng hay 3,7%, thấp hơn lãi gửi ngân hàng. Ở Amsterdam, Zurich khi chỉ số P/E lên tới 19 - 21, người ta đã đánh giá là những bong bóng tài chính còn lớn hơn cả những năm 1924 - 1929. Với tình hình như vậy, tiến sĩ Vũ Quang Việt đã đánh giá "khả năng khủng hoảng ở thị trường Mỹ là có thật" (2)

Chính đồng đảo những người lao

mức mà tầm hoạt động của chúng ta ngày nay mang tính thế giới hơn". Chính trị gì? Đơn giản là để "đảm nhiệm vai trò của một xen đầm kinh tế toàn cầu". (3)

Trước tình hình như vậy tất nhiên một câu hỏi phải được đặt ra: liệu học thuyết tự do sẽ đưa kinh tế thế giới về đâu? Có hai khả năng:

* Cái bong bóng tài chính Mỹ nổ tung và kéo theo khủng hoảng kinh tế ở Mỹ và ảnh hưởng rất xấu đến kinh tế thế giới.

* Mỹ nhận ra sai lầm của tự do hóa, cấm bán khống để hạn chế đầu cơ và tìm cách xoi hơi cho các bong bóng tài chính đó, tránh sự đổ vỡ kinh tế Mỹ.

Chúng ta hãy chờ xem ■

(1) Bài "La libéralisation a parfois été conduite en dépit du bon sens", báo *Le Monde* 27.10.1998

(2) Vũ Quang Việt, "Tự do hóa dòng chảy tư bản Các nước phát triển đang bị đe dọa" từ New York gửi đăng trên tờ *Thời báo Kinh tế Sài Gòn* ngày 29.10.1998.

(3) Nicolai Bullard, Walden Bello và Kamal Malhotra, *Thuần dưỡng những con hổ: IMF và cuộc khủng hoảng châu Á*, Nxb Chính trị Quốc gia, trang 100.